

PRVA GODIŠNJICA

10. IV. 1941. — 10. IV. 1942.

Pod krepkom rukom i mudrom upravom dičnog našeg i poštovanog Poglavnika doživjeli smo prvu godišnjicu obстоjanja slobodne i velike Nezavisne Države Hrvatske.

Svjedoci smo i motrioci golemih trudova i nastojanja, opsežnih radova i graditeljskih stvaranja i udaranja čvrstih temelja ljepše i sjajnije budućnosti Naše Domovine.

Ni jedno razdoblje hrvatske tisućgodišnje povijesti ne pozna je i ne može da pokaže tolikog obilja smišljena i dobro zasnovana rada za opće dobro hrvatskog naroda.

Bogat i opsežan zakonodavni rad, uspješno nastojanje oko temeljitog preuređenja i čvrstog ustrojstva hrvatske narodne snage, hrvatskog domobranstva, stvaranje hrvatskih, rodoljubnih i neustrašivih ustaških postrojba, bezbrojni i raznoliki javni radovi, uzpostava redovitog prometa a s njime i trgovine, sređivanje upravnih prilika i uvođenje sigurnosnih mjera u svim dijelovima Države, da drugih važnih podhvata i ne spominjemo, — ostat će u pamćenju hrvatskog naroda još u dalekim pokoljenjima kao trajni svjedoci mara i ljubavi, znanja i sposobnosti, s kojima su prvaci naroda i čitav narod s voljom prionuli, da zasnuju, izgrade i stvore modernu Nezavisnu Državu Hrvatsku.

I hrvatsko planinarstvo doživjelo je u prvoj godini slobodne i velike Domovine opsežne, važne i značajne promjene.

Ukinuta su sva kojekakova pokrajinska, mjestna, nenarodna, ideološki strana i tuđa planinarska društva.

Misao narodnog jedinstva, jedinstvene hrvatske narodne države prevladala je u punoj mjeri i u hrvatskom planinarstvu.

Jedan hrvatski narod, jedna hrvatska država i jedno jedinstveno hrvatsko planinarstvo!

Od sada čitavim hrvatskim planinarstvom i njegovim radom upravlja jedna središnja uprava, a postrojbe planinarske u pojedinim

mjestima Domovine čvrsto su i nedjeljivo povezane i uklopljene u jednu jedinstvenu organizaciju.

U smislu i u duhu organizacionog rada i djelovanja hrvatskog vodstva i ustaškog pokreta uredit će se i postrojiti čvrsto povezano u jednu cjelinu i hrvatsko planinarstvo.

Nezavisna Država Hrvatska je po svojim prirodnim ljepotama divna zemlja i s pravom se ubraja među najkrasnije i najzanimljivije krajeve Svijeta.

Svojim plavim morem, otocima, bezbrojnim lukama, dragama i zatonima, svojom blagom na primorju klimom, svojim bogatim ravninama, vinorodnim brežuljcima, zelenim livadama i žitnim poljima, svojim planinskim džinovima, koji se grozovito dižu nebu pod oblake šireći i prostirući svoja snažna gorska pleća od plavog mora pa sve tamo do zelene i krivudave Drine, svojim gustim i neprolaznim, vječno zelenim šumama i prašumama, divnim, bučnim rijekama, rječicama i potocima, tihim i mirnim planinskim jezerima, svojim jezovitim gorskim sunovratnim usjecima i vilinskim i bajnim sutjeskama, urezanim i stvaranim kroz mnoga tisućljeća uz tokove naših šumnih planinskih rijeka, — a i po svome narodu i njegovu načinu života, po bujnom tajanstvenom i šarolikom istočnjačkom folkloru, po mediteranskoj živahnosti i raspojasanosti naroda uz plavo more kao i po srednjoeuropskoj komponenti hrvatskog narodnog života po zagorskim goricama i po ravnoj pjesmom opjevanoj Slavoniji — naša lijepa Domovina daje i pruža neopisivo obilje najzanimljivijih, najdivnijih, gdje kada upravo egzotičnih pojedinosti i kontrasta, koji zadivljuju, iznenaduju i upravo zapanjuju i domaćeg Hrvata i stranca.

Tek treba te ljepote upoznati i proučiti!

A to je zadaća hrvatskog planinarstva.

U prvoj godini slobodne domovine dobilo je i hrvatsko planinarstvo novu postrojbu. Na toj dobro smišljenoj i čvrsto provedenoj organizaciji zasnovat će se i u bližoj budućnosti, čim se smire prilike u Svijetu, izgraditi snažna i čvrsta osnovka za opsežan i mnogostran planinarski rad po cijeloj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Ljepote hrvatske zemlje i ljubav za rodnu grudu dat će radu hrvatskog planinarstva pravi smisao i sadržaj, polet i program.

Preustrojstvo hrvatskog planinarstva u prvoj godini slobodne i velike Nezavisne Države Hrvatske stvorit će i dati dobar temelj, na kojem će se i u daljoj ljepšoj budućnosti hrvatskog naroda još snažnije izgrađivati i nastavljati dosadašnji 70-godišnji patriotski rad hrvatskih planinarskih generacija.

Početkom tjedna ne volimo praviti planove o nedjeljnim izletima tako, da na upit, kuda se ide u nedjelju, redovito slijedi, kao da pitanja nije bilo, nehajan odgovor: »Tko znade, hoćemo li doživjeti«.

Ali krajem tjedna postajemo nestrpljiviji, kretnje su nam brže, a oči se kriješe. Nešto krijemo. To je prikrivanje ukorijenjeno, te jedan penjački par ne govori rado drugima o svojim nakanama, a zašto, ne znam pravo, mislim, time žele izbjeći natjecanju.

Na željezničkoj stanici neka čudna mala skromna grupa, na oko još skromnije opremljena, nema na njoj šarenila, a ni simetrije. Na opremi njihovoj su oborine i sunce učinili svoje, te na svima prevladava neko žućkasto sivilo.

Jedan se među nama uskomešao, vrze se, a na nekom, bit će, popisu, koji drži u ruci, već manjkaju tri ugla, dok ostali raskoračenih nogu uz smijeh odgonetavaju dosjetku sa žigicama. Ovaj se s papirom u ruci sve više žesti i ne shvaća, da došljak unatoč njegova uzrujavanja i mahanja papirom i požurivanja ostaje kod svog mirnog odmjerenog hoda. Ostali kao da nisu došljaka ni primjetili, podignu pune uprtnjače, koje više liče ormarima, pod čijim se teretom njihova tijela naginju naprijed, a čavli na cipelama ostavljaju vidljiv trag.

Uz drndanje vagona jedan od nas pripovijeda po deseti put dogodovštinu, koju smo već svi čuli, ali je ipak pozorno slušamo, kao da je čujemo prvi put, i pazimo, ne će li se pripovjedač gdjeod zabuniti.

Raspoloženje se poveća, čim se među nama pojavi mala plosnata bočica, koju je sadržina zlatno-žućkasto obojila. Na riječi »Ovo je za lijek«, ostane samo želja svakoga pojedinca, da što prije oboli, a te misli potvrđuju glasno suho gutanje. Pjevati volimo, iako nam sklad teško polazi za rukom, te kada započne, već se za čas cijela pjesma pretvori u grohotan smijeh, a kako i ne, kada svaki čuje svakoga osim sebe.

Žarko rumenilo zalazećeg sunca prelilo se po dremljivim licima okoline, dok smo mi nepomično sjedeći bez riječi dizali oči kroz prozor vagona k prekrasnom pastelnom šarenilu, koje prema horizontu zalaza prelazi u intenzivne boje. Ovaj događaj svjedoči nam, da je opet prošao jedan dan, koji se više ne vraća.

Stari dan obojio nam je lica plavkastom bojom sutona. Prvi koraci su neodređeni, valjamo se amo tamo i sudaramo laktovima, dok sve ovo ne prijeđe u uredno oprezno kretanje po noći, popraćeno poluglasnim razgovorom i glasnim reskim šumom, uzrokovanim tre-

njem čeličnog okova o šljunak. Ovim uobičajenim starim idemo u susret nečem novom, toga smo svijesni, zato i poletni.

Već izdaleka dopire do nas miris sela. Čim zalupamo na vrata, pa makar duboko u noći, seljak s ozbiljnim licem nam otvara s glasnim pitanjem: »Zar opet u grič?«, a zatim prigušeno kao u sjećanju: »Junaci ste vi, takve ja volim! Ovaki smo i mi bili kod sedamdeset treće, sedamnaeste, ni vrag nas vražiji ne bi uplašija, e da, da. Idete li u kuću?«. »Ne idemo, konzule«, slijedio bi odgovor starom skrbnom domaćini, popraćen šuštanjem sijena sa štaglja. Sijeno se diže u valovima, a nas, željnih odmora, nestaje pod njim.

Ustajemo ranom zorom, koja proviruje kroz rešetke na vratima. Jedan za drugim provirujemo kroz mali otvor i kimanjem glava potvrđujemo, da je zaključak o vremenu pao, no često se događa, da nam taj neoborivi zaključak opovrgne neki neočekivani vjetar, pa suncem započeti dan završi s olujom.

Šareno poljsko cvijeće još nije diglo svojih glavica, na kojima se poput lampiona u stotinu boja prelijevaju debele kapljice jutarnje rose. Duboko do koljena propadamo u podatljivu meku i mokru travu, a za malom karavanom ostaje taman vijugavi trag. Nebo je zastrto tankim oblacima, no na temelju naše prognoze uspinjemo se preko zelenih glavica sve više i bliže cilju.

Pod stijenom se s drugovima rastajemo, nakon što smo se prije toga potrebno dogovorili. Ovamo sam s drugom došao tražiti novi put. Pođosmo s poznatim prvim uzbuđenjem. Kretnje su nam nešto nespretne, ali nakon nekoliko metara penjanja uz titranje užeta i meku zvonjavu klinova zahvati se profinjuju i postaju sigurniji. Prvi dio prošao je uz veselo odobravanje, a ono, što je ostalo za nama, dosada nepoznato, stopilo se s nama. U prostoru, u kojem nas je kamen u obliku ljske priljubio k stijeni i time nam osigurao najudobniji odmor, drug se uz sretan osmijeh prihvati pušačkog posla, te opet gleda, kao da ništa ne vidi, čemu sam se mnogo puta začudio, ali sam se često puta o protivnom uvjerio, kada mi je svratio pažnju na koje neobično osvjetljenje ili kakovu drugu rijetku pojavu za neiskusno oko neprimjetnu. Uz rijetko škrapanje kiše nastavljamo s penjanjem, tajeći jedan pred drugim slabo povjerenje u vrijeme. Sati prolaze, penjanje je sporije i teže, a narančasto sunce iz duboke rupe u oblaku šalje nam svoje posljednje pozdrave. Gusti nam oblaci ovlažili stijenu, stoga smo bili prisiljeni više upotrebljavati klinove. Uže zasićeno vlagom više glatko ne teče. Nakon nekoliko neuspjelih pokušaja, da se prebacimo nad mokru sklisku izbočinu, koja nam je zakrčila put nad glavama poput svoda, i uslijed krupne kiše, koju nam je jak vjetar na mahove u pljuskovima donosao, i gustog mraka,

ODMARANJE

Foto: S. Brezovečki

nije nam preostalo drugo, već na ovom mjestu dočekati jutro. Do nas su dopirali isprekidani glasovi drugova, no nije nam uspjelo odazvati se od silnog hujanja vjetra. Stajao sam jednim stopalom na stepenici u veličini dlana, dok sam drugo koljeno zagvozdio u kratku pukotinu, a prsa užetom privukao zabijenom klinu. Naslonio sam čelo na mokru stijenu i tako snažno proživljavao ovu burnu nezaboravnu noć, koja je na mene svojom gustom kišom i jakim vjetrom nošenim oblacima učinila dubok utisak. Oko dva metra desno u visini moга ramena visio je zapleten u zamkama drug, zgrčen, prepušten snazi vjetra, koji ga je ljuljao i na mahove udarao o mene. Niz stijenu šiba voda u slapovima, dok pod nama od vremena na vrijeme pucaju oblaci, a pogled klizi u nepreglednu duboku tamu, koju za tren zastre slijedeći kao olovo gusti oblak.

Na velikoj mokroj tamno sivoj plohi malo prolivenog ružičastog akvarela dat nam je znak, da sviće. U mokroj stijeni s ukočenim udovima i s mokrim krutim užetom kretali smo se s najvećim oprezom. Dok mi se pogled zadržava na strukturi kamena posutog malim sivkastim lišajevima fantastičnih oblika, spuštam se niže i niže. Odjednom me zahvati jak udarac vjetra, zavrti me i odnese iza glatkog okomitog stupa, da oblakom zastre zračni put, kojim sam se vraćao. Još nekoliko metara niže i stajao sam na sigurnom mjestu i čekao druga držeći dva kraka dvojnog užeta, ne bi li ublažio okrutnu igru vjetra s drugom.

Desnicama stegnemo oba kraja užeta, snažno ga stresemo, kao da se s njime rukujemo: »Sretan ostanak družu, a mi ćemo se skoro vratiti«. Od srca se nasmijemo kao dogovoreno, a uže se zaljulja i zrakom opiše veliki luk, te nošeno vjetrom, međusobno se sudarivši, veselo pukne.

Sjeverna stijena Pešti-brda

A. D. Horvat (Zagreb)

Na visoravni Velike Čvrsnice uzdižu se dva usporedna gorska lanca, zapadni viši s najvišim vrhom Vel. Čvrsnica (Ploče) (2228 m.) i istočni niži lanac. Taj lanac proteže se smjerom od sjeverozapada prema jugoistoku. Na zapadnom dijelu nalazi se Gavrančić-vrh (1965 m) a u istočnom dijelu Pešti-brdo (2039 m).

Pešti-brdo nastalo je sedimentacijom, a građeno je od pločastog vapnenca. Prema jugu spušta se blago u visoravan Mal. Čvrsnice, dok se nasuprot na sjever ruši strmo te čini stijenu, zanimivu u penjačkom pogledu.

Foto: A. D. Horvat

SJEVERNA STIJENA PEŠĆI BRDA (2039 m.)

Prvenstveni penjački uspon izvršen 13. VIII. 1941. po članovima A. O.

Idući od planinarske kuće pod Vel. Vilincem put juga prelazimo preko bezbroj vrtača, kamenih ploča, te dolazimo u Bukovicu i kroz nju na Šilovicu, kako se nazivlje dio visoravni pod samom stijenom Pešći-brda. Kao što izgledaju sva podnožja vapnenačkih gora, tako i ovo podnožje obiluje velikim sipinama i pojedinim većim ili manjim gromadama kamenja, što je dokaz stalnog i snažnog djelovanja snijega i kiše. Sjeverna stijena Pešći-brda vrlo je lijepo razvedena te obiluje mnoštvom polica, jaruga, žljebova i pukotina.

Kako u toj stijeni nije bio izvršen nijedan penjački uspon, izabrali smo središnji dio stijene, da u njemu izvršimo prvenstveni uspon. Od kuće pod Vel. Vilincem došli smo 13. VIII. 1941. god. pod stijenom i pripremili se za penjanje. Ulaz u stijenom izabrali smo iznad dvije stepenice, koje se nalaze pored zaostalog snijega pod središnjim grebenom. Od ulaza penjali smo se rastrganom stijenom lijevo gore tako dugo, dok nismo doprli u duboku vododerinu i produžili njome ravno gore preko previsnoga skoka. Slijedili smo dalje vododerinu s mnogo pažnje, jer je bila posuta kamenjem, koje je napadalo ili bilo zaostalo od posljednje kiše. Usprkos toj pažnji pomaklo je uže prilikom penjanja oveći kamen, koji je pogodio trećega penjača u ruku, budući da se nije imao nikamo sklonuti. Kako su skokovi postajali sve češći i glađi, bez dovoljno upora za ruke i noge, skrenuli smo

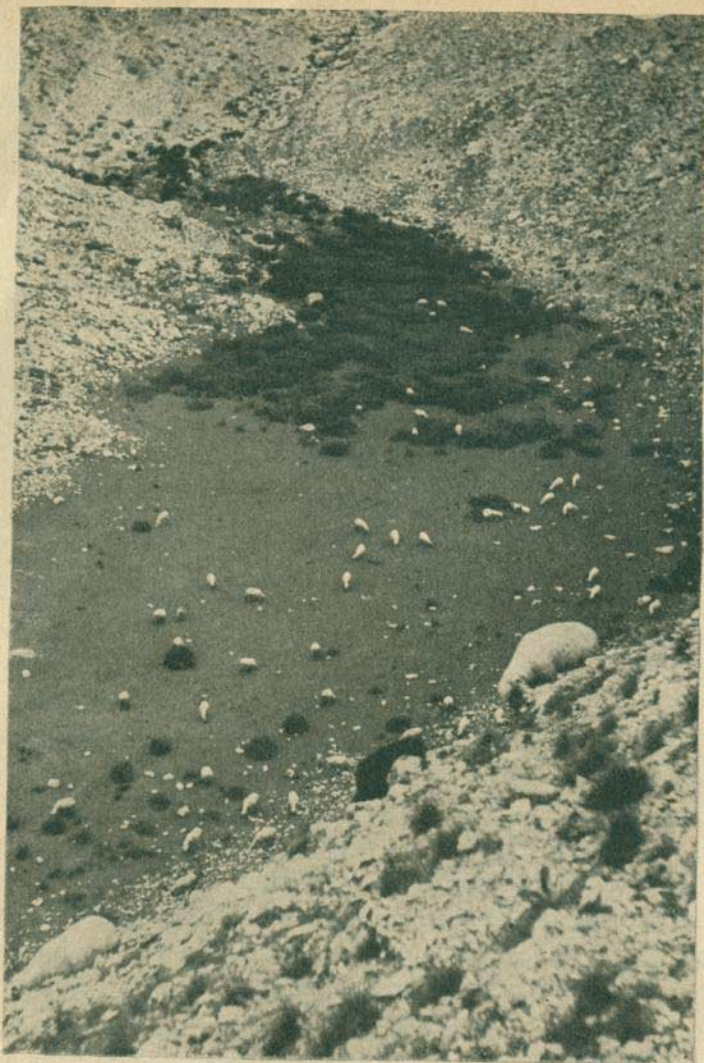

Foto: A. D. Horvat

DULIBA NA ČVRSNICI

ulijevo na zaseban čunj obrastao klekovinom. Tako smo izbjegli skokovima, ali je time nadošla teškoća probijanja kroz klekovinu na tom čunju, kojega se nagib kretao između 60—70°. Probijajući se stigli smo na širu travnatu policu, gdje smo si dozvolili mali odmor. Među sobom nazivljemo takav odmor čik-pauzom. Uz obligatnu cigaretu prijaio nam je sarajevski rahatlokum, a oči su nam neprestance letjele divnim krajobrazom ne mogavši se nagledati sve te gorske krasote. Ne znajući, što nas još čeka u toj stijeni, prekinuli smo odmor i kre-

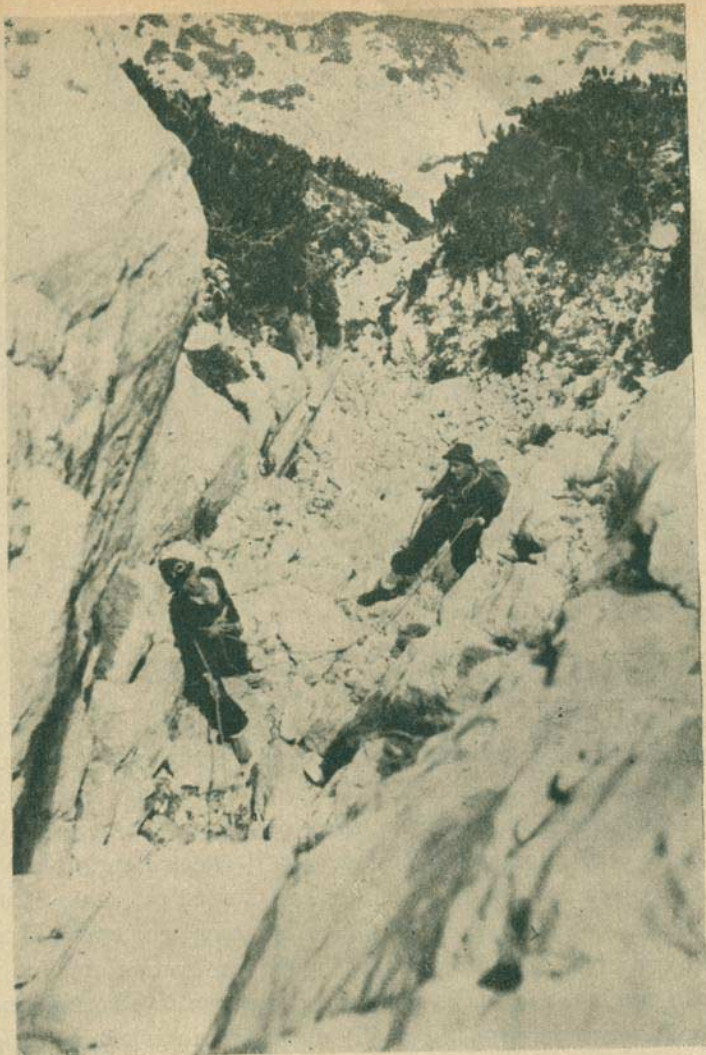

Foto: A. D. Horvat

ULAZ U SJEV. STIJENU PEŠTI-BRDA

nuli dalje. Išli smo do desnog kraja te police i opet gore stijenom mjestimično obraslom travom, što nas je dosta zadržavalo zbog skli-
zanja penjačkih papuča na travi. Konačno smo izišli na vrh čunja. Tu se sastaju dva žlijeba. Mi smo se opredijelili za lijevi žlijeb, pa smo se njime produžili penjati do velikog previsnog zagvođenog ka-
mena, gdje smo morali priječiti udesno na policu u stijeni. Ta se polica sastoji iz dva dijela. Donji je dio koso položen i povisok prema dolje, a vezan je stepenicom za gornji dio, koji se uzdiže i sve više suzuje pa se iznad skoka stapa sa žlijebom. Nastavili smo opet pratiti

ODMOR NA VRHU

Foto: A. D. Horvat

žlijeb, jer se drži ravno gore, a tako je dobro razveden, da smo imali osobiti užitak penjati se, a uz to smo i brzo napredovali u visinu. Žlijeb je zatvoren preuskim prolazom za čovjeka, pa smo morali skrenuti na glatku položenu ploču, čijim smo se raspucanim rubom domogli male sipine pod izlaznom stijenom. Ovdje je stijena toliko rasčlanjena, da pojedini slojevi izgledaju kao stepenice, samo što su razmaci preveliki, a sve su površine posute kamenjem. Izabrali smo uski žlijeb, koji je bio na više mjesta zagvozdjen kamenjem, što nam je olakšavalo penjanje, a vodio je ravno prema vrhu. Tim žlijebom izbili smo na rub stijene i time 50 m. lijevo, odnosno istočnije od glavnog vrha. Stijena je visoka 400 metara, ocjena stijene: srednje teško. Uspon je trajao 3 sata, a izvršili su ga članovi Alp. odsjeka: A. D. Horvat, I. Bumba i K. Mihaljević.

*Bilješke iz povijesti alpinizma**

Preveo Ivan Bumba (Zagreb)

Početno doba. — Na početku visoko planinskog skijanja stoji znameniti prijelaz Grönlanda na skijama 1888. godine, po Fritjofu Nansenu, koji je prošao 560 kilometara i dosegaó visinu od skoro 3000 metara. Taj smjeli podhvat, a još više zanimljivi književni opis istraživača mnogo je doprinio planinarstvu. Pojedinačno dolazile su skije u velike gradove. God. 1890. popeo se Karl Otto Murnauer na Heimgarten, i udario time žig ovoj planini kao prvoj dokazanoj skijaškoj gori u Alpama. Zadnjega dana slijedeće godine stajali su Toni Schruf i dvojica njegovih drugova na Stuhlecku. Alpski vodiči odbijali su malo nepromišljeno upotrebu dugačkih, nepodesnih dasaka. Tvrdilo se, »da skije nisu prema iskustvu prikladne za planine« i mnogi su ostali vjerni sniježnim kolutima. Ali je ipak pristupalo sve više ljudi skijama i pomagalo im postepeno do vrijednosti i obljubljenosti: M. Zdarsky, W. Paulcke, W. Offermann, T. Schruf, W. v. Arlt, V. Sohm, H. Hoek i drugi. Na Uskrs 1894. prešla su trojica planinara iz Strassburga i trojica iz Todtnauera na skijama sedla Gotthard, Furka- i Grimmselpass. Sa sličnim planovima pošla su iste zime četiri Münchenčana prema Hochjochu u Oetztalskim Alpama. Ali uvjerljivi dokaz sposobnosti dugačkih dasaka za planine donio je kao prvi mladi Wilhelm Paulcke iz Freiburga. U siječnju 1896. popeo se na skijama na Oberalpsstock sa tri prijatelja na prvi tritisućnjak, a godinu dana kasnije načinio je sa V. de Beaudairom, W. Lohmüllerom, Ehlertom i Mönnichsom prijelaz Berner Oberlanda. Tura je započela u Guttannenu 18. siječnja; s teškom prtljagom pošao je preko sedla Grimselpass, Oberaarjoch i Grünhornlücke do kuće Konkordiahütte. Pokušaj uspona na Jungfrau (skije su bile upotrijebljene do 3700 m) morao je prekinuti odmah ispod sedla Rottalsattela radi iznenadne navale sniježne mećave. Noći, u kojima se kuća Konkordiahütte napunila snijegom nošenim vjetrom, nisu bile baš ugodne. Spuštanje je uslijedilo preko ledenjaka Aletgletschera, koji je u donjem dijelu vrlo raspucan, prema Belalpu i Natersu. God. 1898. navalio je Paulcke s Helbingom na Monte Rosu. Obojica su došla do visine 4200 m; nažalost morao se Paulcke ovdje odreći pobjede vrha poradi obnemoglosti svoga druga. Usprkos lošeg stanja prevalili su prugu do kuće Betempshütte za 90 min. U novinama osvanuli su tada šaljivi članci o doživljajima »dvojice ledenih

* Prevedeno iz djela »Der Bergsteiger von heute« od F. Schmitta, — do-
zvolom Bergverlag-a, R. Rother, München.

medvjeda« i o njihovu »kilometarskom skijanju«. Dne 23. ožujka i. god. popeo se Oskar Schuster s vodičem H. Moserom na Dufour spitze u skupini Monte Rosa, dakle na najviši vrh Švicarske, kao i na prvi četiritisućnjak. Duboki snijeg otežavao je uspon, a donekle je bila teškoća i u neizvježbanosti tih Tirolaca, koju su naročito oćutjeli prigodom spuštanja, te im je ona pokvarila sav užitak. Skijanje omogućuje sada u Alpama ponavljanje svih ljetnih puteva po zimi. U Istočnim Alpama opažaju se u kasnom proljeću i ljetu zabačena djela W. v. Arltsa: 1896. Sonnblick i Schareck; 1897. Johannisberg i Hocharn. G. v. Saar, O. Sehrig i drugovi izveli su u prosincu 1898. četverodnevni prijelaz Glockner-grupe sa sjevera prema jugu; popeli su se iz Kapruna prema 3115 m visokom Riffeltor, a spustili su se prema Heiligenblutu. U prvim danima god. 1899. došli su Ehlert i Mönnichs, koji su šest mjeseci prije prošli Mönnichsloch, u jednu lavinu na sedlu Sustenpass, a nekoliko dana kasnije dočepao se na skijama Helbling sa dva druga vrha Breithorn.

Ovo stoljeće. — Sada je započeo znatan napredak na športskom i turističkom području. Na Novu Godinu 1900. posjetio je Viktor Sohm, — koji je već 1886. načinio pokušaj s Brettelnom na Gebhardsberg kod Bregenza — s I. Ostlerom i H. Hartmannom vrh Scesaplana. Isti su ljudi zaslužni za otvorenje skijaškog raja u Arlbergu. Sve više tritisućnjaka je »padalo«. Na Grossvenediger popeli su se nakon dugog »hofiranja« G. v. Saar, O. Sehrig, E. v. Graff i C. Domenigg. Polazeći iz Windisch-Matrei dospjeli su na Božić 1900. na snijegom okrunjeni vrh; »visinu, koja nije bila do sada na skijama postignuta u Ist. Alpama«, kazalo se onda. Na Monte Viso uputila se jedna talijanska grupa, zaslužni pioniri skijanja, i to je bio njihov prvi tritisućnjak, dok su Pirineji dobili također prvi posjet sa skijama na Petit Vignemale. U krugu Istočnih Alpa (Rauris i St. Anton) stavlja se na raspolaganje v. Arlt i W. Paulcke za vođenje planinsko-skijaških tečajeva i naskoro slijedi SAC u Zermattu njihov primjer. U Švicarskoj se ističe Henry Hoek dobrim poznavanjem puteva: sa Schotteliusom uspinje se u ožujku 1901. na Damastock, a pola godine kasnije pošlo mu je za rukom s Taennlerom i Moorom načiniti četvrti prijelaz Berner Oberlanda (»posjet s okovanim cipelama«). Pri tom je bio posjećen Finsteraarhorn (sa skijama do 3700 m), a spust je protekao u potpuno tamnoj noći, doduše nevažno za šport, ali oblikom značilo je to problem. »Bilo bi praktičnije, da nije riješen na elegantni način, u kojem smo bili na skijama zajedno povezani u dostatnom razmaku i tako prošli stanovitu daljinu, što nas je onda postrance bacalo u

snijeg najprije prvoga, a onda sve slijedeće; svjetiljke smo držali u zubima, a napredovali smo dosta brzo». Stigli su u praznu kuću Konkordiahütte ujutro u 4 sata! Na Mönchu morala su se trojica ljudi vratiti po sniježnoj mećavi 30 m ispod samoga vrha. Na Silvestrovo 1901. popeo se Hoek s istim pratiocima i svojim drugom Schotteliusom na Strahlhorn i time otvorio skijališta u Wallisu. U ožujku 1902. navalili su Reichert i Hoek na Montblanc; došli su do pola puta između Petit i Grand Plateau, no morali su se vratiti radi nevremena. U siječnju 1902. popeli su se Dr. David i P. König na vrhove triju ponosnih četiritisućnjaka u Berneru: na Eiger, Grosse Fiescherhorn i na Jungfrau. Četiri sedmice kasnije unesrećili su se König i Flender na Monte Rosi upavši u raspuklinu. Početkom slijedeće godine stajao je Hoek sa Schillerom, Taennlerom i Moorom na Dossenhornu i na Wetterhornu. U Ist. Alpama prošlo se na skijama u međuvremenu Wildspitze, Adamello i druge glavne vrhove. Godina 1904. donijela je važan događaj: prvi uspon na Montblanc. Hugo Mylius iz Hannovera, koji je prije toga posjetio već Jungfrau i Finsteraarhorn, izvršio je koncem veljače s vodičima A. Taennlerom i K. Maurerom taj velikopotezni podhvat. Duboki snijeg i osjetljiva zima (37 st.), otežali su uspon; skije su bile upotrijebljene do kućice Vallo. Kao prvi posjetio Montblanca bez vodiča su u ožujku 1907. E. Ortel, J. Kuchler i W. Wagner. Od 1905. nadopunjeni su ski-usponi na Ankogel, Similanu i Finailspitze po F. Kleinhauusu i drugovima. Slijedećeg proljeća prošli su D. Marcuard i P. Schucan kroz Silvrettu pravcem Schneejoch—Fluchthorn—Dreiländerspritze—Piz Buin.

U visoko-alpskom skijanju u Švicarskoj i to uglavnom u zimskim prvenstvenim usponima u Wallisu vrlo je zaslužan Marcel Kurz. 1907. popeo se na Aigulle du Chardonnet i Grand Combin, pa onda slijede Englezi sa Allalinhornom. I kasnije (1911.—1920.) vodi Kurz još mnoge prvenstvene uspone s upotrebom skija kao na pr. Rimpfischhorn, Dent Blanche, Zinalrothorn, Obergabelhorn, Schallihorn i Täschhorn. U Austriji shvatio je korist norveškog načina vožnje zajedno s alpskom tehnikom G. Bilgeri. On je poklonio cjelini skijanja — kao stari majstor Sohm — mnoga vrijedna pomoćna sredstva. Bilgeri je bio učitelj velikog stila i njegovo djelovanje u glavnom radi vojničkih i visoko-alpskih tečajeva mora biti spomenuto kao vrlo plodno. U ožujku 1908. vodio je on grupu vojnika na Hochkönig, Venediger, Sonnblick i na druge bijele vrhove. 1907. započeo je nadporučnik Löschner, koji je poginuo kratko pred

svjetski rat u Tabarettascharti sa 14 vojnika u jednoj lavini, svoje uspone po Dolomitima i to: Cadinsptze, Cristallojoch, Oberbachernspitze; 1910. Heiligkreuzkofel i Marmolatu; 1913. Hochgall, Rote Wand, Marmolata di Rocca. 1909. dobio je ski-posjet Ortler i »kralj norijskih Alpa« Grossglockner, pa su 7. travnja ugledali vrh skijaši iz Münchena F. Strobl i M. Winkler. Dvije godine kasnije nisu se plašili G. Miescher i njegova oba druga iz Züricha pred strmim stijenama Königspitze. Skije su time u Ist. Alpama također osvojile visoko-alpske krajeve. Nadalje se mora navesti engleski »Skipapst« A. Lunn, koji je otvorio skijama mnoge Švicarske vrhove kao na pr. 1912. Lauterbrunner Breithorn i Gspaltenhorn. 1913. bili su poduzeti u Wallisu mnogi usponi: u ožujku popeli su se Plansck i drugovi na Castor i Pollux, u svibnju A. Mazlam i Knubel na Nordend i Lyskamm. Tada su skije bile većim dijelom samo pomoćno sretstvo; one su bile uzete za smanjenje napora, nezgoda i svladavanje terena, da se dosegnu ciljevi. Pomalo su nastupile promjene, koje su donijele zadovoljstvo u spuštanju, a danas vrijedi cio niz prekrasnih visokih vrhunaca u raznim alpskim grupama kao skijaške planine, kao na pr. Grossvenediger, Schwarzenstein, Wildspitze, Marmolata, Cevedale, Ebnefluh, Strahlhorn, Montblanc i t. d.

Usponi na kratkim i ljetnim skijama. — Kratke skije nisu nov pronalazak, jer su ih upotrebljavali već pred mnogo stoljeća lovci u Aziji i Finskoj. Isto tako prvi poznati skijaši u Alpama su kranjski seljaci, koje je opisao 1689. Valvazor. U novije doba može se nazvati prvim skijašem na kratkim dasnama W. Lohmüller. On se popeo g. 1898. na Mönch i Zadnji Fiescherhorn. Kasnije slijede stari i mladi planinari sa zvučnim imenima na kratkim skijama: Georg Bilgeri, Dr. Amstutz, Walter Flaig i Hugo Tomaschek. Nekoliko primjera mogu se nabrojiti iz visoko-alpskih uspona: 1911. bili su marljivi G. Bilgeri i F. Rigele u Bernina-grupi i svladali Piz Roseg, Piz Sella i Capütschin. Po Flaigu poduzeti su usponi u zapadnim Alpama Piz Bernina, Mönch i Monte Rosa. Dr. Amstutz predvodio je školu Gugia preko sjeverne strane Jungfrau na ljetnim skijama. Tomaschek načinio je mnoge uspone u Glockner grupi, od kojih se ističe uspon preko teške sjev. stijene Hochtenna (sa skijama pričvršćenim na uprtnjači) i spustio se prema istoku 1200 m daleko u Schmalzgrube. Nadalje su došli mnogi usponi u izvanalpskom gorju. Po nizu četiritisućnjaka Kavkaza upotrijebili su Bečani Tomaschek i Müller ponovno svoje kratke daske, na pr. na Dschanga i Kasbek.

Izvanalpski usponi. — Iza Nansenove tipične grönlandske vožnje bile su skije upotrijebljene na mnogim ekspedicijama na polove kao odlično pomoćno sredstvo; a osim toga dospjele su one do najviših visina dalekih planina svijeta. Već 1902. bile su upotrijebljene u Karakorumu po Pfannlu i drugovima u visini od 5—6000 m. Deset godina kasnije izveli su skijaši uspon na Kilimandžaro na Ekvatoru. Po žestokoj sniježnoj mećavi 3. prosinca 1912. dospjeli su S. König i W. Furtwängler u blizinu 6000 m po Johannesscharti. O nastavku uspona opisuju obojica kratko i jasno: »Niz brdo ide brzo, spuštanje traje točno pola sata.« J. G. Finch postavlja ozbiljni pokušaj kod engleske ekspedicije na Mont Everest na ledenjaku Rongbuk do 6700 m visine, no radi sipkoga snijega bio je uspjeh slabiji. U Kavkazu dolazi prvi ski-posjet na Elbrus po Eggeru i Miescheru u modu i 1928. popeli su se Dr. E. Allwein i drugovi do 5700 m visokog vrha u Pamiru Kok-su-kurbaschi. Spuštanje je trajalo 20 minuta, a uspon 5 sati, po prašnom i odličnom snijegu. 1930. navalili su uspješno na prvenstveni uspon na Ramtang Peak, i to F. Smythe i E. Schneider upotrijebiv daske do 6600 m. Na Nanga Parbatu i u Karakorumu dokazale su skije svoju uporabivost u pojedinim krajevima. 1934. upotrebljuju skije Ghiglione, Roch i Belaieff kod uspona na istočni vrh Golden Throne do 7000 m. Rekord visine tih dasaka daje R. L. Holdsworth, koji se popeo 1931. u Kame t-grupi na 7160 m visoko sedlo Meades Col. Spuštanje do glavnog logora izveo je u jednom danu, za koji su njegovi drugovi mnogo više trebali. Holdsworthy je dobio za to djelo od Ski-kluba Great Britain odlikovanje. 1937. putovala je jedna mala grupa bečkih alpinista u Kavkaz, da tamo otkrije mogućnosti skijanja.

Sadašnje visoko-alpsko skijanje. — Nakon velikog rata, — u kojem su se skije i skijaši pokazali odličnima, — pojavili su se u Berner Oberlandu H. Lauper i drugovi popevši se na Aletschhorn, a u Dauphine M. Henriot (Col de la Muande). I na najteže četiritisućnjake došle su skije tako visoko, koliko je bilo moguće (Nagelhorn, Laquinhorn). U travnju 1924. načinio je sudionik Himalaja-ekspedicije Uli Wieland sa R. von Tscharnier odličan uspon: prvi prijelaz Montblanca iz Courmayera na Chamonix preko Dome du Gontera. Prijelazi pojedinih planinskih skupova nastavljali su se i nadalje, dok nije konačno uslijedio od Wiener Schneeberga do Montblanca po Franz Schmidu, A. Möhnu i M. Janku. Ponovili su taj prijelaz odličan par Josef Brunhuber i Jul. Huber; oba su bila skoro šest mjeseci na putu, prešli su neobično mnogo i vratili su se nakon uspona na Mont-

blanc natrag u Beč na dvokolicama. Nadalje prošao je francuski planinar L. Zwingelstein 1934., — koji se kasnije unesrećio — ogroman dio Alpa. Idući sam prevalio je na skijama 1120 klm; njegov je put prolazio kroz 15 četiritisućnjaka, a među njima i Montblanc. Isto tako popeo se sâm Ludwig Steinauer u siječnju 1933. na svojoj rastegnutoj turi na tu »bijelu planinu« i mnoge druge visoke vrhunce.

Vožnja po strmim obroncima daje skijanju visoko-alpski znak. M. Zdarsky hvali najprije samo sposobnost malih poljana za skije, a zaista je vozio do 58 stupnjeva nagnutosti po pošumljenim obroncima bez mogućnosti pada sa štapovima i pluznim zavojima. Hannes Schneiderova arlberg-tehnika (Hocke) načinila je kasnije daljni korak i nakon uvođenja željeznih rubova (Stahlkante) stajale su otvorene neslućene mogućnosti. Novodobni vozači plašili su se rijetko pred strmim obroncima. Žljebove i udoline vapnenačkih Alpa prelazilo se i mnoge ponosne ledene stijene s velikim opasnostima »načinjene« su skijalištima. Preko sjev. stijene F u s c h e r k a r k o p f spustili su se u lipnju 1935. P. Schintlmeister, E. Schlager i F. Kügler. Drugoga dana slijedi jedan bečki sportski učitelj njihove tragove isprekrižane lavinama. Još opasniji uspon smatra se preko sjev. stijene H o c h t e n n a, o kojoj piše u vodiču po Glockneru: »Vrlo teška, dugotrajna i opasna zbog usova ledena stijena«. Kügler je pao 250 m na čisti led, i Schintlmeister se morao spustiti jedan komad sa derezama. Čuđenje je pobudila također vožnja Nöblova s vrha K ö n i g s s p i t z e. Schintlmeister i Kügler izabrali su 1935. ishodište za vožnju po Glockneru Palavicinirinne i spustili se niz M a l i G l o c k n e r. Na 30. svibnja 1937. usudili su se G. Höll i P. Radacher na spuštanje kroz strmi Birgkar na Hochkönigu. Na gornjih 300 m osiguravali su se zajednički užetom i zabijanjem cepina. 1500 m bilo je do kraja vožnje i to su prošla obojica bez pada.

U športskom skijanju nastao je također vidljiv alpski napredak. Svake godine izvađalo se sve više utrka na ledenjacima (Jungfraujoch, Stilferjoch, Grossglockner, Marmolata, Dachstein, Monte Rosa i t. d.). U krugu pravih planinara ne manjka doduše mnijenje, koje to utrki vanje u visokim planinama oštro osuđuje. Spoj između planinarenja i skijanja imade talijansko društvo na Monte Rosi. Pruga vodi većim dijelom po užetu s mijenjanjem skija s derezama. Noliko datuma neka označe tehničke mogućnosti i nezaustavnu navalu novodobnog skijanja: 1935. kod utrke na Glockneru bilo je prevaljeno 1300 m visinske razlike za 2 minute i 51 sekundu, na Marmolati skoro ista duljina, no nešto lažanija pruga za 2 minute i 34 sekunde. Kao najveća brzina na kratkim prugama bila je postignuta 1932. na ravnoj pruzi i s naročitom opremom sa 136 kilometarsati.

Možemo dakle opaziti i u alpskom, a naročito u športskom skijanju ekstremno povećanje svih vrijednosti, koje se kreće skoro do granice čovječe mogućnosti. Turizam je tome dobra i zdrava protuteža. Zimsko penjanje na vrhove nadmašuje ljetno, a u vrijednost nordijskih dasaka u planinama se ne može više sumnjati. Tako je planinarstvo i skijanje, — uspon i spuštanje, — odličan spoj u jednu časnu cjelinu dvaju zajedno pripadajućih djelovanja.

Iz penjačkih uspona u Prenju

Stjepan Brlečić (Zagreb)

Nakon desetdnevnog boravka u Prenju spremali smo se na pravljenje posljednjih uspona.

Ustali smo rano izjutra, istom su prve sunčane zrake pozlatile okolne vrhove, i na brzu smo ruku uredili svoje stvari. Cilj nam nije bio svima isti. Naši drugovi Brezovečki, ing. Dilber i Ceraj pošli su praviti uspon na Zelenu Glavu, najviši vrh Prenja, dok smo Mesarić i ja krenuli na Sivadiju, gdje smo još pri polasku na Jezerce opazili jednu divnu stijenu kano stvorenu za naš današnji uspon.

Od kuće smo krenuli rano ujutro prema pastirskim stanovima podno Sivadije. Na putu smo sretali krda ovaca, koja su polazila na pašu.

Okolišni vrhovi na bljesku sunčanih zraka činili su se, kao da su obavijeni tankom maglicom. Ponosno su uzdizali svoje glave i širili svoja kamena prsa, kao da su svijesni svoje snage. Njihovi kameni bokovi, tek tu i tamo obrašteni kržljivim grmljem, bijahu u cijeloj svojoj snazi ovako obasjani jutarnjim suncem.

Ostavili smo iza sebe pastirske kolibe i blejanje ovaca, a svu našu pažnju privukla je sada stijena, na koju smo se imali uspeti.

Ona je stajala pred nama, gotovo na doseg ruke, i izazivala nas, da je pokušamo svladati.

I ono malo trave, kroz koju smo prije prolazili, sada je nestalo. Naše »gojzerice« udarale su u sam krš. Spustili smo se u malu uvalu, koja je bila posuta sitnim šljunkom. Peli smo se tim šljunkastim tlom, dok nismo uhvatili samo podnožje stijene. Naposljetku smo dohvatili podnožnje tog diva, koji nas je toliko izazivao.

Već smo iz daljine vidjeli ravnu crt u stijeni i odlučili smo, da se po njoj penjemo do vrha.

Izuli smo »gojzerice«, navukli naše penjačice i povezali se užetom. Sad je istom počeo pravi dogovor o usponu. Naš plan, da se uspnemo ravnom crtom do vrha, činio nam se najzgodnijim i zato smo

ga naposljetku potvrdili. »Gojzerice« smo ostavili u nekoj manjoj udubini i pošli. Ja sam vodio.

Prvu polovinu uspona penjali smo se po hrptu, kroz čvrstu i tešku stijenu, ispresijecanu mnogim brazdama i udubinama. U ovom dijelu često smo nailazili na mnogo grmlja, koje je više puta raslo i na samom rubu hrpta tako, da je stvaralo često impozantne oblike.

Put nas je doveo do jednog malog, ali strašno nagnutog kamina, kroz koji sam prošao s pomoću živih ljestava i jednog klina. Dalje je penjanje postajalo svakog časa teže, pa je Joža dolazio iza svakih 10 metara do mene. Pužući tako, kako se ono kaže, polako ali sigurno uvijek naprijed stigli smo do jednog prijevisa, koji nam se prije činio, da nam ne će zadavati brige. Ali ovdje smo istom vidjeli, da smo se prevarili. Ovdje se je on zabio između nas i vrha kao kakav klin, i hoćeš-ne ćeš morali smo ga obići. Tako je naš plan, da se dohvatimo vrha u ravnoj crti, propao.

Sam prijevis bio je veoma težak, i da smo ga pokušali prijeći, izgubili bismo mnogo vremena, a možda ga ne bismo ni prošli. Uostalom nije to ni sramota, jer svi smo mi još, kako se ono kaže, penjački naučnici. Dakle, jednom riječi, nije nam preostalo drugo u interesu našem, nego da zaobiđemo. Zato sam krenuo jednom priječnicom, koja je bila jako strma, i na njoj sam zabio tri klina. Joža me je slijedio, i po toj priječnici stigli smo do jednog mjesta, gdje je bio zgodan prirodan odmor. Odavle smo odlučili da napravimo uspon preko prijevisa, jer smo smatrali, da je tu put najkraći. Ali prije nego pođemo dalje, odlučili smo, da se malo odmorimo. Joža je izvukao cigaretu, a ja komad čokolade. Tako smo se časak odmarali i gledali na sve strane, kuda nam se pružao krasan vidik.

Krenuli smo dalje. Sada je imao Joža da vodi. Navalio sam uprt-njaču s vodom i hranom na leđa. Dobro sam se osigurao zamkama i nagnuo se van, tako se Joža mogao popeti na moja pleća i zabiti prvi klin u prijevis. Kroz taj klin je proveo zamku i stao u nju tako, da sam se ja mogao povući natrag na odmaralište i osigurati ga. Kako sam kasnije opazio, Joža je na veoma kratkom razmaku pozabijao cijelu seriju klinova. Kroz ovaj dio stijene, gdje je on vodio, penjao se Modéc Režek tehnikom. Nakon jednog sata njegova penjanja kroz prijevis, čuo sam ga iznad moje glave, kako viče: »Digič, nema više klinova«. Ja sam klinove imao u uprtnjači, dok je on ponio sa sobom samo jedan dio. »Spusti mi zamku«, viknuo sam ja. Doista, domala je zamka došla do mojih nogu i ja sam na nju privezao klinove i karabinere.

Čuo sam još nekoliko puta, kako ječi Jožin čekić, a zatim je prešao prijevis. Sada je i bio na meni red, da ga i ja prijeđem. Brzo sam

povadio klinove u odmaralištu i počeo se dizati do prvih klinova. Prvi klin sam već izvadio i dizao se polako dalje gore. Sada sam opazio, koliko je klinova Joža zabio na tom dijelu stijene. Gotovo na svaka pola metra virio je koji iz stijene. Stijena je bila vrlo tvrda, a Jožine ruke jake tako, da sam imao mnogo muke, dok sam koji klin izvadio. Nažalost moram priznati, da sam morao gdje koji ostaviti u stijeni, da nas čeka, dok je ponovno posjetimo. Prešao sam prvih nekoliko metara i opazio Jožu, kako ponosno stoji na prijevisu, čitav omotan u zamku, i kako me osigurava. Počeo me je bodriti i ja sam izvukao još nekoliko klinova. Još samo čas i ja sam stajao do njega.

Još nas je od tog mjesta i samog vrha dijelilo kakovih 20 metara, no taj je dio bio mnogo lakši i naskoro smo si na samom vrhu mogli junački stisnuti desnice. Stijena je pobijeđena, a čovjek je opet nadvladao prirodu.

Same utiske, što nam ih je dao pogled s vrha, ne mogu opisati. Mnogi i mnogi pisci bavili su se time, ali nisu uspjeli. To se mora vidjeti svojim vlastitim očima. Odavle se vidi čitav prenjski splet. Naši su pogledi milovali vrh za vrhom, svaku stijenu i svaku udubinu.

Zatim je uslijedio povratak. Krenuli smo preko sipina. Kamenje nam je šuštilo pod nogama i svaki čas se odronjavalo. Brzo smo stigli dolje. Naše su gojzerice još uvijek stajale na svome mjestu. Obukli smo se, spremili stvari i krenuli veselo prema pastirskim stanovima. Tu smo pojeli malo kruha i popili pola litre svježeg mlijeka, ah kakvog mlijeka. Nakon kratkog odmora bacili smo posljednje poglede i odaslali posljednje pozdrave našoj stijeni i krenuli na Jezerce. Ne znam, tko je koga prvi opazio, ili mi naše drugove ili oni nas. Samo znam, da smo si već izdaleka domahivali. Oni su se vraćali s uspjehom sa svoje teške ture. Svi smo si stisnuli desnice i udarili prema kući...

D R U Š T V E N E V I J E S T I

OKRUŽNICA BROJ 6.

od 19. ožujka 1942.

Svim hrvatskim planinarskim društvima na području Nezavisne Države Hrvatske, Državnom vođi za tjelesni odgoj, šport i planinarstvo i Uredništvu Saveznog glasila »Hrvatski planinar«.

1. Preustrojba. Odlukom Državnog vođe za tjelesni odgoj, šport i planinarstvo vrhovna planinarska oblast za sva hrvatska planinarska društva u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj od sada nosi

naziv »HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE« sa sjedištem u Zagrebu, a društvene prostorije su mu u Jurišićevoj ulici br. 3, i samo na taj naslov valja u buduće upućivati sve društvene dopise, prijave, podneske i molbe.

Hrvatsko planinarsko društvo Nezavisne Države Hrvatske ima se voditi po ustaškim načelima i u bratskom duhu. Športska strana imade se prilagoditi smislu i potrebama planinarstva. Na

svim važnim državnim priredbama i proslavama, gdje su zastupana promičbena društva, imaju i hrvatski planinari djelatno sudjelovati.

Omladinu valja odgajati planinarski, stegovno i športski, a po ustaškim načelima, te ih postavljati prema njihovoj sposobnosti i radu za prednjake, podvođe, vođe i sl. i u tu svrhu podjeljivati im vidljive znakove.

Za uzgoj planinarske omladine brinut će se i nositi punu odgovornost postavljeni povjerenik i njegovi savjetodavni članovi društva.

U svima mjestima, gdje je to god moguće i gdje to terenske prilike uvjetuju, treba da postoji po jedno planinarsko društvo, koje nosi jedinstveni naziv »HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO u« (ime dotičnog mjesta, gdje mu je sjedište.

Svako pokrajinsko društvo u svome planinarskom djelovanju podpuno je autonomno i samostalno, ono podpunom odgovornošću upravlja svom društvenom pokretom i nepokretnom imovinom i koristnik je svih društvenih prihoda, dok je vlasnik sve nepokretne imovine svih planinarskih društava na cijelom području Nezavisne Države Hrvatske samo i jedino Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske, na čije će se ime i sva planinarska nepokretne imovine gruntovno preneti, o čemu će se još izdati posebne odredbe.

2. Uprava Hrvatskog planinarskog saveza. Po državnom vodi za tjelesni odgoj, šport i planinarstvo N. D. H. imenovani članovi uprave Hrvatskog planinarskog saveza konstituirali su se ovako:

Povjerenik: Ustaša Slavko Prevendar; I. zamjenik: Zvonko Hochnjec; II. zamjenik: bojnik Ing. Nikola Matijević; I. tajnik: bojnik Josip Vučak; II. tajnik: Zvonko Jungwirth; blagajnik: Nikola Pošćić; savjetodavni članovi: Slavko Lipoščak, Pero Došek, Vilim Ivaniš, Slavko Brezovečki, Zvonko Kržić,

Rudolf Žingerlin i Ivan Gašlić.

Urednik Saveznog glasila »Hrvatski planinar« je prof. Ivan Rengjoe.

3. Pravila. Kako će i Hrvatsko planinarstvo, kao i sva ostala odgojna i športska društva i savezi biti uklopljeno u Ustaški pokret i poredak s točno određenim društvenim ciljevima, pravima i dužnostima, pa i odgovornostima, to će se za sada sva hrvatska planinarska društva rukovoditi po tima, načelima, dok se ne obavi zakonska odredba kao temeljno pravilo, po kome će se dalje moći razgraditi i propisati društvena pravila za svaku granu društvene djelatnosti.

4. Iskaznice. Svako društvo kao član Hrvatskog planinarskog saveza vlastno je svima svojim članovima izdati društvene iskaznice, koje za sada mogu biti dosadanjega oblika i teksta, no s tim, da se poslije naslova društva doda još i rečenica »Član Hrvatskog planinarskog saveza N. D. H.«

Samo se po sebi razumije, da ni jedno planinarsko društvo u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj ne može biti izvan Hrvatskog planinarskog saveza (t. j. divlje), niti se bez privole Saveza takovo može i gdje osnovati.

5. Društveni znak. Svi članovi hrvatski planinari dužni su pri svim javnim priredbama, promičbenim manifestacijama, pohodima i društvenim svečanostima nositi planinarski znak, koji će propisati i dati izraditi Hrvatski planinarski savez N. D. H. po već raspisanom natječaju. U tima i takovim priredbama može se i smije samo i jedino takav i nikakav drugačiji planinarski znak nositi.

Izvan tih i takovih priredaba mogu članovi taj i takav znak nositi kada noće.

Kad bude znak propisan i objelodanjen i kad budu izdana nova društvena pravila, moći će se u tom duhu i tiskati i izdati nove iskaznice, a prije ne.

6. Podatci o mjestnim odborima i njihovu djelovanju. Da bi nova sa-

vezna uprava imala podpuni očevid o stanju pokrajinskih društvenih organizacija, nalaže se, da svako savezno društvo odmah i bezodvlačno podnese saveznoj upravi sljedeće podatke:

a) ime i prezime povjerenika i savjetodavnih članova,

b) broj i datum rješenja njihova postavljenja (imenovanja),

c) popis imenični svih članova, koji su u 1942. godini uplatili članarinu s s oznakom »redoviti«, »podupirajući«, »omladinac« ili »začasni« član.

d) popis svih društvenih nekretnina, (zemljišta, zgrada, kuća, skloništa, vidikovaca i sl.) s kojima pojedino pokrajinsko društvo raspolaže i čiji je gruntnovni vlasnik. Ovdje treba dodati točne gruntnovne podatke, broj gruntnovnog uloška, ime katastarske općine, broj katastarske čestice, opis nekretnine i površinu zemljišta. Isto tako treba u napomeni naznačiti u slučajevima, gdje su pojedini objekti sagrađeni na tuđem zemljištu, čije je to zemljište, i kakav je imovno-pravni odnos.

e) Ostala imovina i današnja vrijednost iste.

f) Gotovina društva, stanje blagajne na dan 28. veljače 1942. godine.

g) Dugovina društva, kome, koliko i pod kojim uslovima.

h) Potraživanja društva, koliko, od koga i iz kog naslova.

7. Društveni ogranci. Za što bolje i uspješnije promicanje hrvatskog planinarstva i rada u samom društvu svako društvo može i treba da ima unutar svoje postrojbe sljedeće ogranke:

a) za planinarstvo uopće, i za olakšanje putovanja;

b) za uzgoj omladine;

c) za visoko planinarstvo — alpinistiku;

d) za skijaštvo, kao pomoćnu granu športa za zimsko planinarenje;

e) za svjetlopis (fotografiju);

f) za promičbu, predavanja i izložbe.

Gdje takovih nema, nastojati prema broju i sposobnosti članstva iste odmah postrojiti, a gdje ih ima, podneti saveznoj upravi izvješće o njihovu postojanju i djelovanju.

8. Hrvatski planinar. Savezna uprava skrbrit će se, da i kraj najtežih prilika uzdrži pa makar pod kojim okolnostima društveno glasilo »Hrvatski planinar«, a dužnost je svih društava, da je u tom nastojanju krepko podupru i da nastoje, da svaki član društva bude i predplatnik svoga jedinog društvenog glasila. Ne samo to, već i pozivati članstvo, da u svom jedinom društvenom glasilu i djelatno surađuje dostavljajući mu prikladne i ozbiljne planinarske članke, putovanja, planinske svjetloipse i ostalo planinsko gradivo. Ovo treba osobito promicati, kako bi se i na tome polju ispoljila živa planinarska svijest i ljubav za svoje društvo.

9. Dosadašnje odredbe. Sve dosadašnje odredbe izdane od strane dosadašnje središnje uprave okružnicama br. 1 do 5, ostaju i nadalje u kreposti, u koliko nisu u protivnosti s naprijed iznietim odredbama. To osobito vrijedi za tekuć račun, gdje i ovom prilikom upozoravamo na točni naslov, koji treba da glasi »Hrvatski planinarski savez N. D. H.« na koji treba uputiti sve doznake i to jedino na čekovni račun Poštanske štedionice u Zagrebu pod br. 31-626.

Isto tako treba doznake za predplatu za »Hrvatski planinar« vršiti jedino na čekovni račun poštanske štedionice u Zagrebu pod br. 31-395.

Što se tiče preglednika po štampanim obrazcima kao i statistike posjetnika kuća — planinarskih domova, valja postupati po dosadašnjim odredbama.

10. Nazivlje planinarskih objekata. Svaki planinarski objekat (kuća, sklonište, vidikovac, i sl.) treba da nosi ime, koje bude po po planinarskoj tradiciji i bližoj okolini najprikladnije.

Uspostavom Nezavisne Države Hrvatske treba da nestane svih imena i oznaka, koje bi podsjećale na tužne dane prošlosti, pa stoga, gdje treba izmijeniti ili na novo postaviti naslov, Hrvatski planinarski savez pridržaje si pravo, da sam o tome odlučuje, ali uvijek na prijedlog dotičnog planinarskog društva, u čiji djelokrug dotični objekat spada. Prijedloge očekujemo što skorije.

11. Članarina. Društvena članarina za 1942. godinu ostaje, kako je to predviđeno u okružnici br. 3 od 10. listopada 1941. godine i to:

godišnje Kuna 60.— za redovite članove, Kuna 30.— za omladince. Upisnina Kuna 30.— odnosno 15.— za omladince. Od ove članarine pripadajući dio t. j. Kuna 20.— za članove i Kuna 10.— za omladince imaju sva društva doznačiti odmah i bezodvlačno na adresu »Hrvatski planinarski savez N. D. H. pošt. ček. račun br. 31-626.

12. Proslava godišnjice Nezavisne Države Hrvatske. Kako se sve više približuje dan proslave uzpostave Nezavisne Države Hrvatske i kako su u svima društvenim organizacijama već pripreme u punom jeku, to mi ovim putem pozivamo sva pokrajinska društva, da najdjelatnije u svojim mjestima sudjeluju kod svih priredaba i manifestacija kao organizirano društvo sa svim svojim članovima i da pozovu sve one članove, kojima je to ikako moguće, da na dan 12. ožujka budu u Zagrebu, gdje će se izvršiti pohod svih sportskih i planinarskih društava ciele države i nastup pred državnim poglavarom Poglavnikom Nezavisne Države Hrvatske, kojom prigodom će i planinari u velikom broju zastupani moći manifestirati svoje oduševljenje i privrženost našem Poglavniku. Potanje obavijesti o tome dat će se putem zagrebačkih novina, a najvažnije je, da svaki društveni povjerenik svim svojim autoritetom nastoji, da ta velebna manifestacija bude i brojčano jaka i da se planinarstvo manifestira što više

moguće u uobičajenoj planinarskoj opremi s uprtnjačom na leđima i s planinarskim štapom.

Povjerenicima stavljamo u dužnost, da tu priredbu najozbiljnije shvate, da sazovu cjelokupno članstvo i da ih upute i s njima se dogovore, kako će organizirani ustaški, stegovno i planinarski nastupiti, te da nam svoj nastup što prije jave a najkasnije do 1. IV. 1942., kako bi savezna uprava znala, s kojim brojem članstva može računati i prema tome sve pripreme izvršiti.

13. Opće napomene. Opaženo je, da se kod pojedinih društava radi malo ili ništa, da se osjeća stanovita apatija bez života i pokreta, da pojedina društva na okružnice uopće ne reagiraju, da svojim društvenim obvezama ne udovoljavaju, da odgovarajući dio članarine za saveznu upravu ne doznačuju, a što je neoprostivo, da česte promjene u upravi uopće nikomu ne prijavljuju tako, da se u pojedinim slučajevima čak niti povjerenici ne nalaze više na svojim mjestima, a niti je saveznoj upravi pružena mogućnost da imenuje novog povjerenika, jer joj nije prijavljen odlazak starog, niti predložen novi. Ovakovi postupci se moraju osuditi i škode ugledu hrvatskog planinarstva, i treba ih svim silama i sredstvima suzbijati i postojano upozoravati, da se hrvatsko planinarstvo imade voditi po ustaškim načelima, kao što je to uvodno reečno, a to znači, energično, živo, pokretno, s puno elana, volje i ljubavi, i onda rezultati ne će izostati.

Likvidacijom svih bivših planinarskih društava, klubova i ostalih organizacija, prestalo je staro planinarsko šarenilo, jer su sve planinarske organizacije i podružnice pod raznim imenima razpuštene, i na njihovo mjesto postavljen je Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske u Zagrebu, kao vrhovna oblast, u kojem su učlanjena sva pokrajinska planinarska društva sa svojim povjerenicima i savjetodavnim odborima i sva su ona od-

govorna za svoj rad izravno i samo Hrvatskom planinarskom savezu u Zagrebu, dok svu brigu za hrvatsko planinarstvo i njegov procvat i svu odgovornost prema Državnom vođi za tjelesni odgoj, šport i planinarstvo nosi Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske u Zagrebu.

Zato nastojte, da društveni planinarški život razvijete do najvećih visina, da što intenzivnije poradite na prikupljanju članstva, da ga u naprijed istaknutom duhu odgajate i uzdržite i zdrava i izgrađena častno predate budućim pokoljenjima u naslijeđe.

Imajte uvijek pred očima, da je temelj svih velikih pokreta omladina, koja Vas ima nasliediti, i zato njoj poklonite svu svoju ljubav i brigu.

NATJEČAJ

ZA NOVI PLANINARSKI ZNAK

Hrvatski planinarski savez raspisao je natječaj za izradbu novog planinarskog znaka. Najbolji radovi, koje će pregledati posebno ocjenjivačko povjerenstvo, bit će nagrađeni novčanim nagradama. Za izradbu znaka odredio je Hrvatski planinarski savez poseban natječaj.

Uvjeti su natječaja:

1. Natjecati se mogu svi umjetnici, kipari i slikari, Hrvati, čiste prošlosti.

2. Znak treba da bude za zapučak, i prema tome mora biti takve veličine.

3. Oblik znaka ostavlja se zamisli natjecatelja.

4. Znak treba da simbolizira: hrvatstvo: trobojkom, pleterom i hrvatskim grbom, ustaštvo u obliku slova »U«, planinarstvo s obrisom planine ili izrazito hrvatskim planinskim cvijetom, zatim treba da na njemu bude natpis »Hrvatski planinar«, godina osnutka planinarstva (1874.) i revolucije, godine obnovljenja Nezavisne Države Hrvatske (1941.)

5. Natječajne skice treba predložiti 16 puta povećane u naravnim bojama po zamisli na kartonu i u naravnoj veličini.

6. Natjecatelji neka predlože svoje skice na naslov: Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske (Zagreb, Jurišićeva ul. br. 3.).

7. Natječajne radnje treba predložiti u zapečaćenom omotu s naslovom i omotom. K tome treba dodati drugi omot s naslovom, a u omotu ime, prezime i točan naslov natjecatelja.

8. Natječajne radnje treba da budu predane najdalje do 15. travnja 1942. do 12 sati na gornji naslov ili putem pošte.

Kasnije stigle natječajne radnje neće se uzeti u obzir.

9. Sve predložene natječajne radnje ostaju vlasništvo Hrvatskog planinarskog saveza Nezavisne Države Hrvatske, i ne vraćaju se.

10. Za sastav ovih natječajnih uvjeta i za ocjenu natječajnih radnja imenuje se ocjenjivački sud od 4 člana saveznog odbora, i to: Zvonko Hohnjec, Josip Vučak, Nikola Pošćić i Slavko Brezovečki.

11. Tri najbolje natječajne radnje, koje će ocjenjivački sud kao takve predložiti, a koje će odgovarati izloženim uvjetima po veličini, obliku, boji i zamisli, nagradit će se. Nagrade su: 3 nagrade po 1.000.— 500.— i 300.— kuna, koje će se nagrađenim natjecateljima isplatiti odmah nakon zaključka ocjenjivačkog suda.

12. Koja će od natječajnih radnja biti konačno prihvaćena kao društveni znak, odlučit će Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske uz suglasnost državnog vođe tjelesnog odgoja i športa a nagrađeniku će se dati još posebna svota u ime odkupa autorskog prava u iznosu od 3.000.— kuna.

Hrvatski planinarski savez

Planinarski vestnik. — Slovensko planinarsko društvo u Ljubljani i u novim prilikama je nastavilo s izdavanjem svoga društvenog glasila. List izlazi i nadalje u isto onako lijepoj i ukusnoj opremi, kao što je izlazio i dosada. Uredništvo poručuje svojim predplatnicima i čitačima, da ga pri izdavanju i uređivanju lista vodi svijest, »da je naš list jaka veza između ljubitelja naše gorske prirode i izraz neomeđene povezanosti Slovenaca s rodnom grudom. Gojiti, krijepiti i utvrđivati tu vezu je danas još potrebnije negoli ikada prije.« Zato uprava pozivlje sve svoje članstvo, da se predplati na list. — U uredništvu lista došlo je do promjena. Dugogodišnjeg urednika dra Josipa Tomišeka zamijenio je novi urednik dr Arnošt Brilej. U ovogodišnjem 1.-2. broju, »Planin. vestnika« upozorujemo na članak dra F. Ogrina pod naslovom: »Belokranjski isprehodi«, u kojima imade osim opisa prirodnih ljepota i zanimljivosti Bijeke Krajine i zanimljivih narodoznanstvenih podataka s nekoliko dobrih slika.

O prilikama, u kojima se u ovaj čas nalazi Slovensko planinsko društvo, svjedoči okružnica, objavljena u 11.-12. broju prošle godine Planin. vestnika: Slov. planin. društvo kao vlasnik 68 planinskih domova i kuća, od kojih stoji samo jedna na zemljištu Ljubljanske Pokrajine (Dom na Mirni gori), ne može računati na dohodke od obskrbe planinarskih postrojbi, dokle god traje sadašnji rat. Naše društve, koje postoji već pet desetljeća i koje je izvršilo golemi rad na polju planinarstva, ne

smije propasti, nego mora u okviru mogućnosti i dalje djelovati... Kako se sadanji dohodci sastoje samo od članarine (L. 15.—), molimo sve dosadanje članove, da nam ostanu vjerni također u ovim teškim časovima i da redovitim uplaćivanjem svoje članske obveze pomognu društvu, da održi svoj rad.« — Nove društvene iskaznice su dvojezične, ispunjene su slovenski i talijanski.

Alpinistička škola u Veneciji. — Već tri godine postoji u Veneciji škola za alpinizam, koju izdržaje Centro Alpinistico Italiano, podružnica u Veneciji. Prošle godine održana su predavanja i tečajevi od 28. IV. do 8. VI. Upisalo se 16 novih tečajaca, a sudjelovalo je u školskom radu i nekoliko boljih učenika iz prijašnjih godina, koji su sudjelovali kao službeni instruktori, da tečaj bolje uspije. Poslije 6 teoretskih predavanja (60 sati) o opremi, tehnici, snalaženju, oblicima planine i o nesrećama i 7 praktičnih vježba (60 sati) u Valle Santa Felicita pošla je čitava škola na konačni ispit na Cinque Torri. Ravno 24 člana škole imali su savladati palninu još vrlo zasniježenu: 15 osoba penjalo se na Torre Grande po jugoistočnoj stijeni, dok se je 9 drugih uspelo na Torre Romana a 5 ih je svladalo la Torre dei Baranci. Svi su se tečajci odlično ponijeli i svladali i zimske poteškoće u planini i snijeg, koji je padao za vrijeme cijeloga uspona te nije dopustio da učesnici upotrebe pri silazu s planine glavnu cestu. Od 16 tečajaca 5 ih je ocijenjeno kao izvrstni a 10 kao dobri.

